

Anàlisi Pere Guixà

ANTOLOGIA

de la resistència i la lucidesa

Sobre l'“Antologia de contistes catalans (1850-1950)”, feta per Joan Triadú

Una part important de l'obra de Joan Triadú van ser les antologies. Especialment les dues que va fer a principi dels anys cinquanta: les antologies de poesia i de conte. Sobre la primera, gent autoritzada ja n'ha parlat i no només se n'ha destacat la polèmica que va suscitar en editar-se (“tria-dur”, van dir a l'antòleg). Certament encara no s'ha fet mai cap antologia que no hagi rebut una crítica o altra.

Per a mi l'*Antologia de contistes catalans (1850-1950)* no mereix cap crítica. I és que estem parlant de –ras i curt– la millor antologia de contes en català. Una antologia que per cert, des del 1950, no s'ha tornat a reeditar. Potser perquè el gènere ha funcionat sol i no li ha calgut cap ajut. En tot cas, sembla difícil voler tenir un coneixement profund sobre el conte en català i no haver-hi donat un cop d'ull. O voler escriure contes i no haver-la tingut a les mans. Evidentment, més que en cap altre gènere, per a l'aficionat al conte és natural moure's en un àmbit universal. Sigui com sigui, qualsevol intent d'aproximació a aquest llibre ha topat amb la dificultat de trobar-lo. Què hi farem.

Difícil de localitzar

Si difícil és trobar aquesta antologia, imagineu la complicació de localitzar avui tots aquells llibres de contes i autors que Triadú va llegir en el seu moment per fer la seva compilació. Sigui com sigui, després de vint anys de mirar i remirar aquest llibre, una de les virtuts que hi trobo és que, a més de col·locar-hi autors imprescindibles (Víctor Català i Joaquim Ruyra, per exemple, hi són aplegats amb cinc o sis contes cadascú), hi descobreix autors que no s'han valorat prou: penso en Josep Sol, Joan Minguet i Ernest Martínez Ferrando (també, val a dir, hi ha l'oblit dels contes de Puig i Ferrater, o dels tot just recuperats contes de Vallmitjana).

Joan Triadú va ser responsable d'una antologia de contes d'autors com ara Català, Ruyra, Rodoreda, Calders i Espriu ROBERT RAMOS

És una bona antologia perquè abraça un període de temps extens i el tracta amb zel, cosa que permet crear una gran panoràmica sobre diferents fases de la historiografia literària, a banda de la particular evolució del conte.

Jacint Verdaguer, Frederic Soler, Gabriel Maura, Robert Robert..., la compilació comença amb aquests autors que difícilment associem a la modernitat del conte, sinó més aviat a la rondalla, al relat popular, al quadre de costums. Aquesta és justament una de les virtuts de la compilació: ens mostra el pas d'uns autors que encara conreen el conte folklòric a d'altres que ja l'han intel·lectualitzat. En aquest sentit, el primer llibre de contes de Narcís Oller, *Croquis del natural* (1879), es revela fonamental, segons Triadú, per

No mereix cap crítica: és la millor antologia de contes en català

enfilat el camí del conte modern.

Narcís Oller, precisament, és l'autor que inicia la segona part de l'antologia, allò que Triadú anomena *Universalització* i que va ser una de les seves obsessions crítiques: encaixar la literatura catalana al nivell de les altres. Però usant un aparell crític per avaluar si qualitativament això era sempre possible.

Que l'antologia és de primer ordre ho revela la introducció general i sobretot la presentació de cada autor. Això, que hauria de ser la base de qualsevol anto-

logia (també de les que tenen una vocació més comercial), és sovint una raresa. Crec que a Triadú no hi havia res que pogués molestar-li més que escriure una frase tòpica, alguna vaguetat, i en aquest llibre no el trobarem pas en aquest destret.

Publicats el 1936 o el 1937

Per fer aquesta compilació, Triadú va haver de contactar amb tots aquells autors que eren a l'exili o amb d'altres que havien resolt deixar d'escriure. L'antologia acaba escollint contes publicats a tot estirar els anys 1936 o 1937 (fet que, és curiós, li permet una distància alleujadora en enfrontar-se als autors en actiu el 1950), però també editant algunes peces inèdites que li van anar enviant autors per als quals semblava que la seva carrera s'havia estrocat. Els últims contes (estem ja a la tercera secció del llibre: *Intel·lectualització*) són de Rodoreda, Calders i Espriu, i dels més joves o que encara no havien publicat cap volum de contes: Capmany, Ferran de Pol i Sarsanedas.

És una tria canònica, aquesta de Triadú, però alhora molt oberta, i en què avui costa distingir entre allò subjectiu, allò pioner –pràcticament era la primera antologia de conte literari– i l'objectivació del llegat que llavors calia preservar. I és que sovint el resistencialisme donava prou lucidesa per tenir ben clar què era editorialment necessari.

A l'Ateneu Barcelonès, un dia Triadú va dir-me que totes les decisions literàries d'aquella antologia havien estat seves, amb tota la responsabilitat que això comporta, però que naturalment havia tingut la complicitat de gent que li havia donat consells i aconseguit llibres i revistes. El comentari venia a tomb perquè en la conversa havia sorgit la possibilitat de fer una mateixa antologia entre els anys 1950 i 2000. La idea va interessar-lo. *